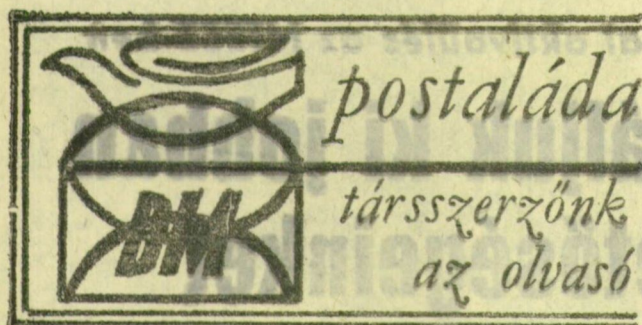

Postaládánkban ritkán találunk világrengető ötleteket, de országra szóló híreket, javaslatokat sem. Megszoktuk, hogy az ittélő emberek apró-cseprő gondolai kerülnek papírra, amelyek távolról nézvést szóra sem érdemes dolgok. Csak hogy tudjuk azt is, hogy ki ki saját szűk kis környezetében érzelmi — és az ottani történetek, gondok alapján — és értékeli a világot. Azért is adunk helyt ezeknek a látszólag nem „súlyos” témát fűző leveleknek, hogy bemutassuk, mi minden képes formálni az emberek véleményét, hangulatát.

Móravárosi vöröskeresztesek

Mácsai Lajosné (Gólya u. 20.) ösztársadalmi törekvéseink megvalósítása nyomában jár, amikor a 24. körzet vöröskeresztes titkáráként látogat meg rendszeresen néhány Móravárosba költözött eiganycsaládot. Szerkesztőségünkbe küldött levelében tapasztalatairól számol be. Hat családhoz a karácsony előtti napokban kórogatott be. Mindenhol állt már a gondosan földszírt fenyőfa, úgy készültek az ünnepre. Kolompár Lászlóék örülnek új életüknek, a családfő, aki 1970-től a FÉM-TEK-nél dolgozik, szereti munkahelyét. Kolompár

Páléknál új bútor, olajkályha van a lakásban, a kényelemért ha nehezen is, de szívesen vállalják az OTP-adósságot. Boldizsár Istvánék is hasonló építkezésben járnak, a feleség otthon van a hat gyerekkel, a férj a CSOMÉP dolgozója, több mint tíz éve.

A vöröskeresztesek gyakran beszélnek a tisztaságról, az egészségvédelemről, és nem hiába. Sok család gyerekeit gondozottan mennek óvodába, iskolába. Többen bekapcsolódtak a tisztasági mozgalomba, sőt heten beléptek a Vöröskereszt tagjai sorába is.

Háttal a mászóknak?

Egyéni fölmerést végzett Vajda Sándor Tarján játszóterein. S a gyors vizsgálat eredménye: a különböző teredő szereknek egyharmadát sem használják a gyerekek. „Kérdezem hát, kinek építik a sok játszótér? A Retek utca és a Tarján széle közötti területen három játszótér is van, labdapályával, pingpong-asztallal. A játszótérek általában üresek, ha csak az óvodásokat, általános iskolásokat nem viszik oda nevelőik. Úgy tűnik, hogy a Gyevi temető főútnál, dokrainál, a mellette elhúzódó nyitott árokknál nincs jobb játszótér. Vagy az alkalmi földhányá-

soknál: amikor a 815-816-os épülettel szembeni bölcsőde parkosításához odahordták a földet, bizony a környék apraja-nagyja — 4-14 évesek — a halmok között vívta esalát. A mászóknak a legapróbbak is háttal fordítanak.”

Olvasónk a továbbiakban fölteszi a kérdést: vajon mielőtt elkészültek ezek a „nagydimenzió” játékok, kérte-e valaki a szülőket, a pedagógusokat, uram bocsá! a gyerekek véleményét. Érdemes elgondolkozni mindazon, amit olvasónk fölvetett, hiszen a játszótérek építésével nem lehet az a cél, hogy ismét kipipálhatunk valamit, ami

megvalósult. A köztéri játékoknak segítenünk kellene, hogy a gyerekek romantikára való hajlandóságukat ma is kiéljék, hogy élményekben gazdagodjanak.

Könyörgés csendért

Évek óta visszatérő panaszuk a Pulz utcaiaknak, hogy mennyire sújtja őket a közlekedés zaja. Ezúttal Molnár György (Pulz u. 7.) küldött hozzánk levelet. „Jelenleg is egy órája járta motorját az XY 40-17 forgalmi rendszámú kamion. De már reggel fél 7-től, társai jóvoltából rezonál az egész ház. Az Alföldi Bútor-gyár előtt várakoznak, járó motorral, órákon át ezek az óriás kamionok. A környék lakói is kénytelenek tűrni a monoton dübörgést és a kipufogó gáz bűzét, akár a közeli fertőzőbeteg osztály betegeit.”

A levél írója tavaly tavasszal a Volán belföldi szállítási osztályához fordult segítségért, amelyre ígéretet is tették. Sajnos azóta sem intézkedtek. Tanácsot is megkérdezték, hogy a lakók a kamionokra, azért is, mert a virágos kertek meghagyott zöld sávot

rendszeresen „fölszántják”. A tanácstól érkezett válasz szerint: „Bejelentése kapcsán fölkerített az Alföldi Bútorgyárat, hogy fuvarozó vállalataival kössön olyan megállapodást, hogy a gépjárműveket ütemezve állítsák ki rakodási céljából. A gyár belső üzemi területe nem teszi lehetővé, hogy egy időben több gépjárművet befogadjon.” Olvasónk szerint az eltelt háromnegyed év alatt minden maradt a régi. Hiába az utca elején a várakozni tilos tábla, némelyik kamion hajnali 3-kor odaáll, és berreg a motorja órákon át. Vajon valóban nincs illetékes hivatal, illetékes ember, aki a környék lakóinak, a gyógyulni akaró betegeknek a nyugalmaért tenne valamit? Hiszen a panaszosok mellett szól a környezetvédelmi törvény és az újjászülöt csendrendelet is.

Só, járdára

A Postaláda szerkesztésének pillanatában ugyan nem időszerű Csáki Ferenc (Góly u. 34-36.) kérése, de nagyon is az volt még néhány napja, és előtte, egy kemény, hideg hénapon át. És mivel az időjárás szépségei kifürkészhetetlenek a szemerkélő eső egyik pillanatról a másikra hová változhat, a víztöcsák pedig jéggá. Lelkiismeretes házfelügyelő és háztulajdonos fölkeszül minden „esetűségre”, s hogy a csonttöré-

seket és a felelősségre vonást elkerülje, homokot, sőt igyekszik beszerezni. Olvasónknak ez utóbbi azonban nem megy, ezért is fordult hozzánk. Sőt szeretni persze mi sem tudunk, talán mégis a megkérdőjelezett lennének az illetékesek. „En elmennék és el is szállítanám azt az 1-2 mázsa sót a járdára a pénzért, ha egyáltalán tudnám, hol keressém. És nem vagyok egyedül ezzel a gond-
dal” — írja olvasónk.

Elemi kérdés

Tóth Zsigmondnének (Szent Antal u. 15.) sok kellemetlenséget okoz Sanyó rádiója. Pedig a készüléknek kutya baja, az elemtartó öregetedi meg kisse. Egy éve próbál bele újat venni. Az elektromos üzletekben mindig azt válaszolják: volt, jelenleg

nincs, talán a Dugonics téri elektromos javító szövetkezetben próbálkozzék. Próbálkozott. Volt elemtartó. Csak hogy kérték, a rádiót egy hétig hagyja ott olvasónk. Az elemtartó berakása sem időt, sem szaktudást nem igényel, ezért nem ér-

tette olvasónk a feltételeit. Rákérdezett: A válasz: „az elszámolás miatt van szükség a rádióra”.
Úgy látszik, a szolgáltató

hiába teszi ki a lelkét, hiába magyaráz, ezek a kuncsaftok velünk együtt — képtelenek ilyen elemi dolgokat megérteni.

Mozi — fény

Varga Károlyné (Maros utca 9-13.) három diáklánnyal együtt állt a Vörös Csillag mozi pénztáránál 17-én délelőtt. A lányok 3 forintos jegyet kértek. Ám a pénztárosnő azt felelte, csak öt forintot van. Odabenn érte őket a meglepetés: a mozi csaknem kongott az ürességtől. „Szerintem, hogy kevesen járnak moziba. Nem ok arra, hogy a drágább jegyet szózzák rá a mégis be-

tévedőkre”. Nincs okunk vitába szállni olvasónkkal. A DEMASZ dolgozóinak mondanak köszönetet az Ilona utcai óvoda nevelői és a gyerekek szülei, mert kérésüket két nap alatt teljesítették. A régi épületek bontásával ugyanis utcák váltak lakatlanná, sőtetté a környéken, ezért ideiglenes közvilágításra volt szükségük az arra járóknak. Kértek — a haladéktalanul megkapták.

Válaszol az illetékes

Postaládánkban A tej és a főle címmel jelent meg írás, amelyre a megyei tejipari vállalat üzemigazgatója, Schopper János válaszolt. „Csongrád megye ellátására a poharas tejfölt a Szegedi Tejüzem gyártja. A tejfölt gyártása zárt technológiával rendszerben történik. Ezért a gyártó dolgozók a pohárba töltött tejföldre nem is tudnak hozzányúlni. A technológia szerint a tejfölt hig-
állanokban kerül a pohárba, majd érleléskor sűrűsödik meg a pohárban. Olvasónk esetében az történt, hogy a beállt hideg időjárás miatt

néhány pohár korábban hűlt le, ezért nem tudott megszavanyodni. Ezért nem lett a szokásosnak megfelelően sűrű. Naponta körülbelül 40 ezer pohár tejfölt készül, melynek poharankénti átvizsgálása lehetetlen. Az egyenletes hőmérséklet biztosítására, fokozottabb ellenőrzésére a gyártók felhívást. A fentiekre való szemé-
lyes meggyőződés végett ez-
úton hívjuk meg üzemláto-
gatásra a reklamáló olvasó-
sót.”
Összeállította:
Chikán Ágnes

A Balatonban

Mennyi nádas maradjon?

Milyen kiterjedésű legyen a nádas a Balatonon? — ez a téma évek óta foglalkoztatja a vízügyi szakembereket és a biológusokat. Némely részletes felmérést készítettek és kiderült, hogy tíz év alatt a déli part mentén 176, a veszprémi oldalon pedig 328 hektárt hódított el a nád a vízterületekből. Így a tavon összesen már 1802 hektárt borít nádas. A biológusok, a tó élővilágának igénye, a szűrőhatás és a tápanyag-megkötő szerep miatt nagy fontossá-

got tulajdonítanak a nádnak, a vízügyi szakemberek ugyanakkor számos negatív tényezővel érvelnek. A nádas például nagy szennyező hatású, helyenként gátolja az áramlást és ezzel pangó vizek kialakulását segíti elő. A BIB környezetvédelmi szakbizottsága javasolta a nádasállomány újbóli felülvizsgálatát és szakértők részvételét annak megállapításában, milyen kiterjedésben és mely területeken maradjon meg a nádas a tóban. (MTI)

SZ. SIMON ISTVÁN:

Nagy vizek krónikája

2

„Kis boldog hazát képezhetnének...”

Azt mondja egy írás, hogy árvizek a történelem kezdete óta mindig voltak és lesznek, s föl is hozza erre a legfrissebb példákat éppúgy, mint a legszakállasabbakat. Az újakra még magunk is emlékszünk, a régiek „legfrissebbjeiről” pedig a Gilgames eposz vagy a biblia tudósít. Magam laikus fejjel ugyan, de másként vagyok ezzel. Árvíz csak azóta lehet, mióta az ember teregetni próbálta, regulálni kezdte a vizet. Mióta valahová, ahová korábban természetes bejárása volt — nem akarta beengedni. Mióta azt mondta: ez a darab föld pedig kell a házamnak, a jószágomnak... Mert addig ment a víz kedve szerint, s foglalt magának lapályt, mélyedést, hol magasabbra kapaszkodva, hol pedig szerényebben. Az ember aztán ki-kifigyelt a járását, a szokásait, s úgy rakta a fészket, magasabbra, nehogy elvigye. Halat, nádat, sást, csikot, tojást szedett a vízjáráson, maradarat fogott a konyhájára. Hanem, amikor elkerített a víztől egy darabka földet, legelőt, portát, majd azért a víz visszajött — hát ez lett az árvíz! És amikor az ember először nem akarta neki önszántából visszaengedni — ez lett az árvízvédekezés!

A magyar Alföld mozsár- és lapvilág volt. Egy római író írta le a IV. században a Tisza völgyét: „...a talaj legtöbb helyen vízenyős, és a folyók árterületei, vízborításai bővelkednek gyarapodó fádtáskban, s ezért járhatatlan a vidék, kivéve ismerősi által...” (Ammianus Marcellinus). Sokat nem tehetett ez ellen az ember, mert még jó ezer év múltán is ez az állapot volt jellemző. Ezernégyszáz évvel későbbi leírás szerint: „Alig hiszem, hogy egész Európában még több ily térség létezzon. Mily ritkán vannak itt a fátuk, fél nap alig érhetni néha egyet. Csak azon mozsárok,

melyek a Duna, Tisza, Berettyó és Körös folyók mellékein terjednek el, együttvéve egész kis boldog hazát képezhetnének... Mily sok föld fekszik itt vagy egészen miveletlenül, vagy csak rosszul művelve. Mily sok ezer családnak lehetend még itt helye s elméje, sőt jölete s boldogsága. Ez ugyan vizsgálatra a jövőre nézve, de hogy e gazdag és termékeny térségen oly sok ember éhezik, az szomorító...” (Táncsics Mihály). Am a sok forrásból mégis az a legmegszébb, amely a föllesmerésen túl a változás lehetőségét keresséki és készíti elő. Széchenyi István országjáró utazásának egyik nagy tapasztalatát így foglalta össze: „Most már könnyen meg tudom magyarázni, miért jártam... sokszor egy hosszú napon is keresztül, anélkül, hogy egészségtelen mozsárok és ábrázatlan lapályok közül kikerülhettem, vagy csak egy élő fát is láthattam volna. Hol ember emberen uralkodik önkénytel, ott virág helyett halott ravatal földi a mezőt, s az egész természet gyászol.” Lehetőségek, hogy ez a döbbenetes élmény vezette el a reformkor nagy politikust a változtatás alapeszméjéhez, amit első vázlatában így pöndít meg: „Oly roppant munka sikerre véghezvitelére, mint a Tisza völgyének rendezése és kettő varázsolása volna, az egész magyar alkotmányi változatnak kihasználása, az egyetemes nemzetre kiterjesztése és némiképpen tökéletes újjáalakítása szükséges... Csak fölünk fűg, virágzó kerteket, szorgalmasan működő gyárakat és szabad embereket állítani oda, hol ma róka és farkas lapang, szomorú jószág teng...”

A Tisza völgyén ezért mindig küzdelmes volt az élet. Azok, akik itt megtelepedtek, igen sokszor költözködtek a víz elől. Hányszor kellett mindent újra kezdeni! Más esztendőben meg aszály tizedelte a marháikat és kiperszelte vetéseiket. És Szeged mindebben még külön státuszt kapott az Alföld teknőjének alján. „A folyó és álló vizek legkülönbözőbb nemének ösmagyar elnevezését itt tanulmányozhatják a nyelv tudós urak: annyi itt az ér. A tanka meg a csöppörke, hogy örülhet nekik az adatgyűjtő. Hát még a sok tónak, széknek a neve mennyi ismeretlen dologt rejt magában!... A Tisza egészen nyíltan be-betolakodott a városba: a Kis-Tisza-utca és a Maros utca egy részének vonala volt a Tisza kisebbik ága s a Boszorkány-sziget fölött is két ágra oszlott a folyó... csaknem mindenüvé mozsárat rajzoltak, annyi volt itt a víz és mozsár, hogy egyes házcsoporthoz szigetként emelkedtek ki belőle” (Dr. Szabó László).

S hogy Szeged mégis ittmaradt — állandó nyugtalanságban, birkózásban — a lakossága nem fáradt belé a vizek elleni szüntelen védekezésbe, annak csak egy oka lehet. Az áldást is a víz hozta. Összekötöttet az országgal, élén-

külő kereskedelmet, hajózást, kiterjedt halászatot, víziműnarságot. Csupa ellentmondás! A mai szerző is így látja a múltat: „Szeged földrajzi értelemben mindig sziget volt. A későbbi város néhány szigeten települt kis városmagból fejlődött ki, részben természetes feltöltődés, részben emberi munka eredményeként. A környező vízvilág ugyanis nemcsak segítette a fejlődést, de korlátokat is emelt eléje: a növekvő város minden talpalatnyi új területét a víztől kellett elhódítani és meg is kellett védeni ellene. Ahogy nőtt a város kiterjedése, úgy szorultak külső részei egyre mélyebben fekvő, veszélyeztetettebb területekre, melyeket csak nagy erőfeszítések árán lehetett biztosítani az árvizek ellen” (Kardos Imre).

A víz nem kedvez a maradandóságnak. S ahol ilyen gyakran s ilyen nagy bőségben tanyázik — mindent fölémész. Keresgélhetjük a városalapítók építményeit, régi századok emlékeit — mind a Tisza adós. „E vízjárta tájakon a rómaiak castrumot, vártábor nem emeltek, Attila hunjai, Baján avarjai nyájakat, gulyákat és méneseiket nem legeltettek, hun, avar és szláv földvárakat nem építettek... Ez az örökös árvíz söpörte tájak állandóan szárasa, kaesza, vöcsök hona, lópióca, eszbor bogár, mérges vízi férgek, temérdek kan szunyog, örökös mozsárláz... rázó hideglelés fészke. A mozsár, nád és kaka között csak az erőskarú, kerítő háló húzására termett vadaskarú magyar ősteleplők, a Szeged nevű halász-nemzettség tudott megküzdeni a mostoha természeti viszonyokkal!” — olvashatjuk dr. Csimer Károly tanulmányában. S ha van is ebben valamiféle patriotá udvarlás, az cáfolhatatlanul igaz mindebből, hogy Szeged múltja küzdelmek szüntelen sorozata a megmaradásért. Hiszen a folyók itt tekeregtek, mint a kígyó, s mindig tartósan itt tanyáztak. A legkisebb akadály is tértette őket, minden hátságot körülölelték, itt mostak, ott raktak, új folyást keresgéltek maguknak, s szedték a vámost a tőlük ellopott, elszabott területeken.

Ma már azt mondjuk, hogy természeti folyamatok bonyolult összefüggései és összetételűek az árvizeket, s ezekbe gyakran beleszólnak a véletlenek is, újabbak pedig az ember természeti beavatkozásai is kedveznek árvizek kialakulásának. Letaroltuk az erdőket, csatornáztuk a földeket, szabályoztuk a folyókat — minden módon segítgettük, hogy a vizek mihamarabb összegyűlekezzenek és szűkebbre szabott mederben aláúduljanak, soha nem látott vízszintmagasságon tetőzzenek.

De azért mégis minden ott kezdődött, hogy parancsolgatni kezdtünk a nagy, erős természetnek...

(Folytatjuk.)